

Høgskolen i Telemark

EKSAMEN

6000 Bedriftsøkonomisk analyse og regnskap

01.12.2015

Tid/Time:	5 timer (kl 09:00 – 14:00)
Målform/Language:	Bokmål
Sidetall/Pages:	4 sider (ekskl. framside) + 2 vedlegg (3 sider)
Hjelpemiddel:	Egen kalkulator.
Merknad/Notes:	Husk å føre på kandidatnummer på alle ark.
Vedlegg:	1 Enhetsdiagram til oppgave 3. 2 Saldobalanse (2 eksemplarer, - hvorav ett kan innleveres som del av besvarelsen.

Eksamensresultata blir offentliggjort på nettet via Studentweb

OPPGAVE 1 (30 %)

Som vedlegg 2 ligger foreløpig saldobalanse for en handelsbedrift.

Opgaven består i å avslutte regnskapet pr 31.12.2014. Ett eksemplar av vedlegg 2 kan innleveres som løsningsark.

Momenter for regnskapsavslutningen:

1. Bygning blei anskaffet for noen år siden for 8.000. Den skal avskrives lineært over 40 år.
2. Selskapet har ved utgangen av 2014 to varebiler. Den ene ble anskaffet 01.08.2014 for 600. Den andre bilen er noen år gammel, og ble i sin tid anskaffet for 800. Begge bilene skal avskrives lineært med 10 % p.a.
3. Inventaret blei anskaffet for flere år siden for 300. Det avskrives lineært med 10 % p.a.
4. Varebeholdningen pr 31.12.2014 er verdsatt til 420.
5. Selskapet betaler sine forsikringer forskuddsvis for perioder på 6 måneder. I 2014 har de betalt 42 den 01.05., og 45 den 01.11.
6. Pr 31.12.2014 skal det avsettes 10 til tap på fordringer.
7. Selskapet leier ut noen lokaler. En av leietakerne har innbetalt 18 i forskudd for januar 2015.
8. Selskapet betaler renter og avdrag på lån kvartalsvis. Terminbeløpet består av et fast avdrag på 60 og renter etterskuddsvis med en sats på 4 % p.a. Renter og avdrag ble sist gang betalt den 30.11.2014.

9. Påløpte driftskostnader ved inngangen til 2014 fordelte seg slik:

Vedlikehold bygning	10
Driftskostnader biler	5
Kontorkostnader	8
Andre driftskostnader	13

Ved regnskapsårets slutt er påløpte driftskostnader beregnet til 27, og de fordeler seg slik:

Driftskostnader biler	8
Kontorkostnader	7
Andre driftskostnader	12

10. Over- eller underskudd skal overføres til Annen egenkapital.

OPPGAVE 2 (15 %)

Vis bokføringen av følgende transaksjoner enten ved å tegne opp kontoer eller ved å angi konteringen i en tabell.

Bruk de kontoene du finner nødvendige. Det anbefales å lage separate oppstillinger for del A og B.

A. Utgående faktura, kreditnota, rabatt og betaling.

- a) Utgående faktura vedrørende varesalg til Bø Handel AS datert 01.10.2015.
Fakturabeløp: kr 46.500,- + 25 % merverdiavgift.
Betaling betingelser: pr 30 dager – 1 % rabatt
- b) Utgående kreditnota til Bø Handel AS datert 05.10.2015 på grunn av retur av varer.
Beløp: kr 8.400,- + 25 % merverdiavgift.
- c) Mottatt innbetaling fra Bø Handel AS den 29.10.2015. Mottatt beløp er fakturabeløpet med fradrag for kreditnota og rabatt avrundet til nærmeste hele krone. Beløpet er godskrevet kassekredittkonto.

B. Lønn

Lønnsutbetaling den 28.10.2015 basert på følgende opplysninger:

Samlet brutto lønn	175.000
Samlet skattetrekk	62.500
Sats for arbeidsgiveravgift:	14,1 %
Sats for feriepenger:	10,2 %

Det skal beregnes og bokføres fullstendige avsetninger til feriepenger og arbeidsgiveravgift. Skattetrekket skal overføres til egen bankkonto for skattetrekksmidler. Alle utbetalinger skjer fra kassekredittkonto.

OPPGAVE 3 (20 %)

En produksjonsbedrift som produserer ett produkt, har utarbeidet en tabell som viser sammenhengen mellom mengde, kostnader og inntekter. På grunnlag av tabellen har det blitt laget et enhetsdiagram hvor en har tegnet inn pris, differanseenhetsinntekt, totale enhetskostnader og differanseenhetskostnader. Diagrammet finner du som vedlegg nr 1.

På grunnlag av enhetsdiagrammet skal du svare på følgende spørsmål og begrunne / forklare svarene:

- a) Hva er kostnadsoptimal produksjonsmengde (kostnadsoptimum)?
- b) Hva er gevinstoptimal mengde (gevinstoptimum)?

- c) Hva er det høyeste overskuddet som bedriften kan oppnå?
- d) Forklar med ord eller en prinsippskisse hvordan overskuddet i c) kan illustreres i diagrammet.
- e) Hva kan du si om priselastisiteten i mengdeintervallet 200 – 300 enheter?
- f) Ved hvilken pris er priselastisiteten nøytralelastisk?
- g) Hva er et dekningspunkt? Kan du påvise dekningspunkt(er) i diagrammet?
- h) Hva ville resultatet (overskudd eller underskudd) bli ved en mengde på 300 enheter?
- i) En kunde i Tyskland ønsker å kjøpe et ubegrenset antall enheter for en pris på kr 800. Kan du på bakgrunn av diagrammet ta stilling til om det vil være økonomisk gunstig å tilby produktet for salg i Tyskland i tillegg til hjemmemarkedet? Hvis det er gunstig, hva vil da være optimal produksjonsmengde og fordeling av salget mellom de to markedene, og hva er det høyeste overskuddet bedriften kan oppnå med en slik tilpasning?

OPPGAVE 4 (15 %)

En bedrift produserer en kombinasjon av tre vareslag. Kalkylene er basert på følgende opplysninger for en normalmåned:

	Vareslag X	Vareslag Y	Vareslag Z
Produksjon pr måned	4800 stk	6000 stk	4000 stk
Maskintimer pr enhet	5/4 time	2/3 time	2 timer
Salgspris ekskl. mva.	Kr 100,-	Kr 80,-	Kr 200,-
Variable kostnader pr enhet	Kr 60,-	Kr 56,-	Kr 152,-

De variable kostnadene er proporsjonale. Antall maskintimer er en knapphetsfaktor. Med denne kombinasjonen av produkter er overskuddet beregnet til kr 48 000,- pr. måned.

- a) Hva er gjennomsnittlig dekningsgrad for denne bedriften?
- b) Hvor stor er nullpunktomsetningen (dekningspunktet)?
- c) Hva er sikkerhetsmarginen i prosent?

Bedriften vurderer å gå over til bare å produsere ett av de tre vareslagene. Det forutsettes at det er mulig å selge alt som produseres.

- d) Hvilket produkt bør bedriften velge å produsere for å optimalisere resultatet? Begrunn svaret.

OPPGAVE 5 (20 %)

Et mekanisk verksted er organisert med tre avdelinger:

- Innkjøp og materialforvaltning
- Tilvirkningsavdeling
- Salg og administrasjon

Verkstedet bruker følgende normalsatser i sine kalkyler:

Innkjøp og materialforvaltning

Variable indirekte kostnader	5 % av direkte materialforbruk
Faste indirekte kostnader	10 % av direkte materialforbruk

Tilvirkningsavdeling

Variable indirekte kostnader	40 % av direkte lønn i avdelingen
Faste indirekte kostnader	60 % av direkte lønn i avdelingen

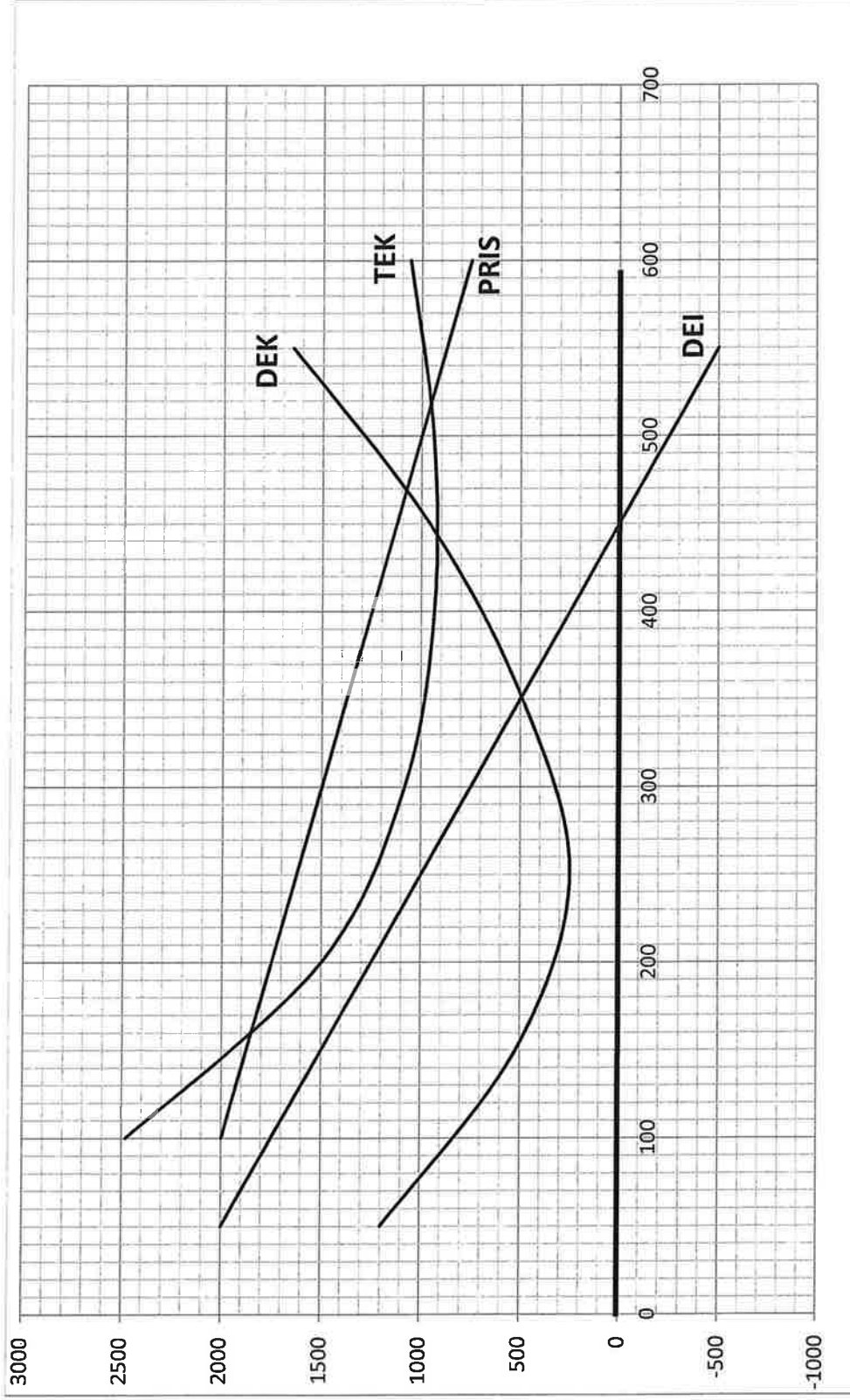
Salg og administrasjon

Variable indirekte kostnader	2 % av tilvirkningskost eller 3 % av tilvirkningsmerkost
Faste indirekte kostnader	8 % av tilvirkningskost

For en ordre som skal leveres i november 2015 er direkte materialforbruk beregnet til kr 130 000,- og direkte lønn beregnet til kr 180 000,-.

- Sett opp en selvkostkalkyle for denne ordren. Hva blir salgssum med 25% merverdiavgift når bedriften kalkulerer med 15% fortjeneste?
- Sett opp en bidragskalkyle for denne ordren. Hva blir kalkulert dekningsgrad?

Vedlegg 1

DEK = Differanseenhetskostnad
TEK = Totale enhetskostnader
DEI = Differanseenhetsinntekt

VEDLEGG 2

Kandidatnr.

--

Kontonr	Kontonavn	Forel. Saldo	Overføringer	RESULTAT	BALANSE	Henvi sn.
1100	Bygning	6 600				
1150	Tomt	900				
1230	Varebil	1 080				
1250	Inventar	40				
1460	Varebeholdning	480				
1500	Kundefordringer	606				
1580	Avsetning tap på fordringer	-14				
1700	Forskuddsbet forsikring	36				
1950	Bankinnskudd, skattetrekk	123				
2000	Aksjekapital	-1 800				
2050	Annen egenkapital	-1 371				
2240	Pantelån	-3 600				
2380	Kassekreditt	-387				
2400	Leverandørgjeld	-1 095				
2600	Skyldig skattetrekk	-123				
2740	Skyldig merv.avg.	-114				
2xxx	Skyldig AGA, feriep. Etc	-330				
2950	Påløpte rentekostnader	-14				
2960	Påløpte driftskostnader	-36				
2970	Forskuddsbet husleieinntekt	0				
3000	Avg.pl. Varesalg	-12 828				
3600	Leieinntekter	-378				
4300	Varekjøp	8 907				
5xxx	Lønninger, AGA, etc	2 556				
6000	Avskrivninger	0				
6340	Strømkostnader	114				
68xx	Kontorkostnader	84				
6610	Vedlikehold bygninger	29				
7000	Driftskostnader biler	24				
7500	Forsikringer	87				
7830	Tap på fordringer	8				
7790	Andre driftskostnader	294				
8050	Renteinntekter	-18				
8150	Rentekostnader	140				
	Årsresultat					
	SUM	0				